

Wie zal dat betalen?

Koudebehandeling van hortensia's blijkt niet zonder risico's

In de hortensiateelt worden in het eerste jaar de planten buiten op het containerveld gekweekt. Vanaf half oktober gaan de hortensia's voor een koudebehandeling de koelcel in. De kweker bewaart zijn hortensia's minimaal 1.000 uur op een temperatuur van +1 0C. Vervolgens worden ze in de kas als kamerhortensia in bloei getrokken of buiten afgekweekt als tuinhortensia. Maar het kan misgaan, zeker als de temperatuur onder nul komt. Dit artikel beschrijft hoe een kweker de vorstschade uiteindelijk vergoed kreeg.

Auteur: Herman de Bakker

Klimaatcomputer

De kweker over wie het in dit artikel gaat had de beschikking over twee koelcellen. Een derde koelcel was in oktober in aanbouw voor uitbreiding van de teelt. Bij deze uitbreiding was tevens een nieuwe klimaatcomputer geïnstalleerd, die ook werd aangesloten op de bestaande twee koelcellen. Hiermee kon de tuinder alle koelcellen aansturen en controleren vanaf één bedieningseenheid. Ook de registratie van gemeten en ingestelde temperaturen kon met deze computer goed worden vastgelegd. Bovendien kon de installateur middels een inbelverbinding op afstand het klimaat in de koelcellen instellen en controleren.

Op het moment dat de nieuwe koelcel nog werd afgebouwd, heeft de kweker de eerste twee koelcellen vol gezet met hortensia's. Totaal stonden er in de eerste koelcel 130.000 stuks. Enkele dagen nadat de koeltemperatuur op +1 0C was ingesteld, ontdekte de kweker dat het toch vroom in de koelcel. De planten zaten in de hele koelcel volledig in het ijs. Dit ondanks het feit dat de

klimaatcomputer op dat moment op +1 0C stond ingesteld en dat er beveiliging was ingebouwd ter voorkoming van temperaturen beneden het vriespunt. Hierdoor zou het onmogelijk moeten zijn dat de temperatuur in de koelcel beneden het vriespunt kwam.

Technisch onderzoek

Na de ontdekking van de vorst in de koelcel heeft de kweker direct zijn installateur gebeld. Deze achterhaalde al snel de oorzaak. Hij ontdekte dat wanneer op de klimaatcomputer een bepaalde temperatuur werd ingesteld, de werkelijke temperatuur in de koelcel 1,4 0C tot 1,6 0C lager werd. Oftewel: een instelling van + 1,0 0C gaf in de koelcel een temperatuur tussen de -0,4 0C en -0,6 0C. Bij een dergelijk lage temperatuur zullen de planten bevriezen. De installateur gaf aan dat bij de montage van de klimaatcomputer verzuimd is de thermostaat, welke in de eerste koelcel hangt, exact af te stemmen op de ingestelde temperatuur op de computer. Hierdoor werd op de computer een andere temperatuur afgelezen dan de werkelijke temperatuur. Op zich is dit

normaal, maar dan moet dit vastgestelde verschil wel ingevoerd worden in de computer, zodat de apparatuur daar rekening mee kan houden. De kweker was verzekerd voor het plantmateriaal in de koelcel, alsmede voor de gevolgschade voor de teelt bij uitval van plantmateriaal uit de koelcel, dus werd de schade bij zijn verzekering gemeld. Een totaal van 130.000 planten vertegenwoordigt een verzekerde waarde van enkele tonnen; de expert van de verzekeraar was dan ook snel ter plaatse. Ook voor de expert van de verzekeraar was duidelijk dat de vorstschade aan de hortensia's de partij waardeloos maakte. Middels technisch onderzoek heeft de expert vastgesteld dat de oorzaak van de bevrozing is gelegen in het feit dat de installateur bij het installeren van de nieuwe klimaatcomputer verzuimd heeft om de temperatuurinstelling op de computer gelijk te laten lopen met de werkelijke temperatuur in de koelcel. De thermostaten zijn niet op elkaar gekalibreerd, waardoor de op de computer ingestelde temperatuur afwijkt van de werkelijke temperatuur in de koelcel. Hieruit concludeerde de expert dat de oorzaak

Knoprot Hortensia.

Vortschade Hortensia.

van de schade is gelegen in het feit dat het kalibreren niet of niet goed is uitgevoerd, oftewel er was geen sprake van een technisch mankement. Om de schade onder de dekking van de polis te kunnen brengen, dient sprake te zijn van een onvoorzien technisch mankement, bijvoorbeeld een defect relais. De thermostaat was verder technisch in orde en stond alleen verkeerd ingesteld. Het gevolg was dat er geen uitkering van de verzekeraar plaats zou vinden. De kweker werd geadviseerd te onderzoeken of de installateur aansprakelijk kon worden gesteld.

Technisch defect

Daar stond de kweker dus met lege handen en een koelcel vol bevroren hortensia's. Omdat de kweker zich hier niet bij neer wilde leggen, heeft hij een andere expert gezocht om onderzoek te doen. Deze bevestigde de bevindingen van de expert van de verzekeraar. Hij vroeg zich echter af hoe het kon gaan vriezen in de koelcel hoewel er toch een beveiliging - een zogeheten waakthermostaat - was ingebouwd. Deze thermostaat had alarm dienen te slaan op het moment dat de temperatuur te dicht bij het vriespunt kwam. De kweker had echter geen alarmmelding gehad. Uit

controle van de computergegevens kon niet worden nagegaan welke temperaturen de waakthermostaat heeft geregistreerd. Ook is niet gebleken dat de waakthermostaat alarm heeft gegeven. Vervolgens is de waakthermostaat geïjkt, waaruit bleek dat deze de juiste - lees: de werkelijke - temperatuur in de koelcel aangaf en dus alarm had moeten geven. De aanwezige mechanische waakthermostaat heeft een voeler die een relais moet schakelen als de temperatuur beneden een bepaalde waarde komt. Uit controle bleek dat het relais niet werd geschakeld bij de ingestelde temperatuur van 0 °C, en zodoende geen alarm heeft gegeven op het moment dat de temperatuur beneden het vriespunt kwam. Hiermee is het technisch defect aangetoond.

Toch was deze vaststelling nog niet voldoende om het ook nog eens een "onvoorzien technisch mankement" te kunnen noemen, zoals de polis aangeeft. Immers, indien er geen onderhoud gepleegd wordt, is een technisch mankement op enig moment te voorzien. Gelukkig beschikte de kweker over een onderhoudscontract en bovendien heeft hij van elk bezoek van de installateur ondertekende werkbonnen ontvangen en

Bij vorstschade aan Hortensia in de koelcel moet onderscheid gemaakt worden tussen vorstschade en de vaak toch al aanwezige knoprot. Van vorstschade is alleen sprake indien het cambium tussen de knop en de stengel gaat rotten en daar ook begint te schimmelen. Bij knoprot ontstaat de schade vanuit het uiterste puntje van de knop en begint de knop daar ook te schimmelen. Dit verschil is slechts een heel korte periode waar te nemen. Indien dezelfde planten een paar weken later waren gefotografeerd, was er weinig of geen verschil meer waarneembaar geweest en had men kunnen zeggen dat de schade alleen door knoprot is ontstaan. Bij Hortensiaschade in de koelcel is het wel van belang om dit moment vast te leggen, waarmee aangetoond kan worden dat daadwerkelijk sprake is geweest van vorstschade en dat de beschimmelde knoppen dus niet of niet alleen een gevolg zijn van knoprot.

Om de schade onder de dekking van de polis te kunnen brengen, dient sprake te zijn van een onvoorzien technisch mankement

bewaard in zijn administratie. Hieruit is gebleken dat al het noodzakelijke onderhoud op tijd was uitgevoerd en dat de nodige onderdelen tijdig werden vervangen. Ook gebreken werden altijd direct hersteld. Met dit gegeven was het technisch mankement voor de verzekeringspolis ook een onvoorzien technisch mankement geworden en kon dit onder de dekking van de polis worden gebracht.

De expert van de kweker heeft met deze gegevens contact opgenomen met de expert van de verzekeraar. Ze waren het er al snel over eens dat de schade in de koelcel onder de dekking van de

polis viel, en de hoogte van de schade kon worden vastgesteld. De directe schade werd vastgesteld op €185.000, en dat bedrag stond binnen twee maanden na het ontstaan van de schade op de bankrekening van de tuinder.

Later dat jaar werd ook de gevolgschade in de kas vastgesteld. De kweker had dat jaar immers 130.000 hortensia's minder in de kas op kunnen kweken

Gevolgschade

Later dat jaar werd ook de gevolgschade in de kas vastgesteld. De kweker had dat jaar immers 130.000 hortensia's minder in de kas op kunnen kweken. Dit had nog wel enige voeten in de aarde. De vraag moest worden beantwoord of het mogelijk was om elders gekoelde hortensia's van dezelfde kwaliteit bij te kunnen kopen. Om dit aan te kunnen tonen zijn offertes aangevraagd voor de levering van gekoelde hortensia's van dezelfde kwaliteit. Hieruit is gebleken dat er geen of nauwelijks hortensia's van de gewenste kwaliteit verkrijgbaar waren.

Vervolgens diende te worden aangetoond dat de tuinder schadebeperkend heeft gehandeld. De tuinder had immers voor een periode van tien weken voor een oppervlakte van ca. 130.000 hortensia's kasruimte leeg liggen. Bij een dergelijke korte teeltperiode is het niet eenvoudig om een alternatieve teelt op te zetten. Met het voorstel om bolchrysanthen in de kas te zetten en het verschil in rendement tussen hortensia en bolchrysanthe aan te merken als schade, heeft de expert van de verzekeraar ingestemd. Deze heeft hiervoor ook geen ander en/of beter alternatief aan kunnen dragen.

Aan het einde van het seizoen ontving de kweker van zijn verzekeraar nog een bedrag van €110.000. De actie met de bolchrysanthen heeft de verzekeraar €24.000 bespaard. Zonder deze tussenteelt was de schade uitgekomen op €134.000, maar had de kweker niet aan zijn schadebeperkingsplicht voldaan. Totaal heeft de kweker dus €319.000 uitgekeerd gekregen. Naast deze schadevergoeding zijn ook de kosten van de eigen expert van de kweker vergoed

door de verzekeraar. Het is dus voor de kweker goed afgelopen en hij heeft zijn schade vergoed gekregen.

Aansprakelijkheid

Dat de schade achteraf gezien soepel is geregeld, is mede te danken aan het feit dat de kweker goed was verzekerd. Maar ondanks deze verzekering heeft de tuinder alles goed vastgelegd. De klimaatgegevens van de koelcel konden van dag tot dag en van uur tot uur worden teruggelezen. De instellingen van de computer waren controleerbaar. Ook beschikte hij over een goed onderhoudscontract, waarin precies staat aangegeven welk onderhoud wanneer wordt uitgevoerd. Maar even belangrijk was de schriftelijke administratie die aantoonde dat goed onderhoud ook daadwerkelijk was uitgevoerd.

Indien de schade niet was verzekerd, had de tuinder de leverancier aansprakelijk kunnen stellen. Naar deze mogelijkheid is weliswaar geen uitgebreid onderzoek gedaan, maar waarschijnlijk was de tuinder dan aangelopen tegen de leveringsvoorwaarden welke veelal beperkt zijn tot de hoogte van de factuurwaarde. Ook had de vraag beantwoord moeten worden of de installateur wel aansprakelijk kon worden gesteld wegens de verkeerd afgestelde thermostaten. Immers, de tuinder is in beginsel zelf verantwoordelijk voor de temperatuurinstelling van zijn koelcel. Het voeren van een juridische procedure voor de aansprakelijkheidsstelling had vrijwel zeker de nodige jaren gekost. De kweker had vooraf forse kosten moeten maken voor bijstand door deskundigen, waarbij de kans op succes onzeker was. Omdat de kweker goed was verzekerd en de verzekeraar de schade correct heeft afgehandeld, is de kweker in korte tijd, tegen relatief beperkte kosten, schadeloosgesteld. Wel is bekend dat de verzekeraar van de kweker een zogeheten 'regres' is gaan voeren om de door hem uitgekeerde schade te verhalen bij de aansprakelijkheidsverzekeraar van de installateur. Of dit is gelukt, is niet bekend.

- Een goede verzekering van in de koelcel opgeslagen producten geeft bij schade veelal een snelle en correcte schadeafwikkeling.
- Bij een grotere schade is het altijd verstandig een eigen expert in te schakelen, die in staat is te beoordelen of een verzekeraar de schade op de juiste wijze behandelt.
- Het administratief vastleggen van uitgevoerd onderhoud is onontbeerlijk om aan te kunnen tonen dat machines of apparaten in goede technische staat verkeerden op het moment dat schade ontstaat.
- Indien u met schade wordt geconfronteerd, hebt u schadebeperkingsplicht. Laat zien dat u die plicht niet alleen serieus neemt, maar ook daadwerkelijk uitvoert.
- Een aansprakelijkstelling van een leverancier brengt vaak, naast de geleden schade, een forse kostenpost met zich mee voor adviseurs om de schade ook daadwerkelijk te kunnen verhalen. Laat daarom vooraf een grondige expertise uitvoeren om de kansrijkheid van uw schadeclaim te kunnen beoordelen.
- Krijgt u de schade niet vergoed, dan komen ook de kosten van uw eigen adviseurs voor eigen rekening. Een rechtsbijstandverzekering biedt weliswaar dekking voor deze kosten, maar deze dekking is beperkt indien u uw zaak verliest.

Auteur Herman de Bakker is LRGD-geregistreerd deskundige boomkwekerij-producten en register-taxateur VRT - bakker@vdslikke.nl – tel. 06-54280478.